

Nr 448

Av herr Spångberg, angående behandlingen av samvetsömma värnpliktiga.

Grundlagen föreskriver att Konungen — myndigheterna — ingens samvete får tvinga eller tvinga låta. Men enligt lagbestämmelserna rörande vapenfria värnpliktiga dömes årligen ett antal personer till fängelse, emedan de på grund av samvetsbetänkligheter icke kan förmås utföra någon tjänst under militär regi.

Värnpliktiga, som hyser samvetsbetänkligheter mot att lära sig bruka vapen i avsikt att kunna döda medmänniskor, kan efter prövning tilldelas vapenfri värnplikt. Men emedan den militära organisationens yttersta mål alltid måste förutsätta möjlighet att döda människor finns det personer som inte alls låter sig utnyttjas i denna tjänst. Livet måste enligt deras mening hållas i helgd, varför de inte kan delta i en verksamhet som har dödande som en tillåten och viktig princip.

Samvetsömma som blir tilldelade vapenfri värnpliktstjänst får kraftigt inpräntat att de är i militär tjänst, att de fullgör värnplikt och att de lyder under krigslagarna. De kan sålunda inte få någon känsla av att de utför civilt från militärorganisationen fristående arbete. Den som vägrar dömes till fängelse. Under hela värnpliktsåldern — ca 30 år — kan han utsättas för trakasserier med omväxlande inkallelser och fängelse. Fängelserna i vårt land torde årligen hysa ett hundratal fredsfångar. Enligt uppgifter som konstitutionsutskottet erhöll år 1959 är det ytterst få samvetsömma värnpliktsvägrare som genom fängelsestraff påverkas så att de lämnar sina samvetsbetänkligheter. Det lär röra sig om ca en procent.

Behandlingen av de samvetsömma värnpliktsvägrarna strider mot grundlagens föreskrifter och utvisar ett förakt för den enskilda människans samvetsproblem som i övrigt torde anses ovärdigt vårt samhälle och rättsväsen. En utredning av dessa frågor skulle ha möjlighet att framkomma med förslag till lämpligare lagstiftning på detta område.

Med stöd av vad här anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till regeringen anhålla om utredning av frågan om åstadkommande av lämpligare behandling av personer som på grund av samvetsbetänkligheter vägrar utföra tjänst som vapenfria värnpliktiga eller inom civilförsvaret.

Stockholm den 25 januari 1963

Aug. Spångberg